

thí dụ. Nếu người chưa hiểu rõ chỗ chí yếu quyết định đập vào hai bên. Tâm bình thường là đạo. Tuyết Đậu hai lần chỉ rõ tất cả chỗ khó hiểu. Bốn câu trên đã giải quyết tất cả thâm ý của công án.

Đoạn sau nói lòng từ bi của Sơ Tổ. Trong tụng ban đầu dẫn sự tích và mục đích, ý chỉ của Tổ từ Ấn Độ sang. "Vượt biển đến phương này, dạy chi loài gai góc". Tổ Đạt Ma đến phương này mục đích giải rõ huyền lý, mở hết trói buộc, nhổ hết nọc độc, trừ hết gai góc, đâu có lý gì nói những lời tùy thuận để sanh thêm gai góc cho đời. Không ngăn được những tệ hại đương thời, làm mọi người mỗi lúc mỗi lùi sâu vào trong lầm lạc. Do đó, "Cả nước cầu xin chẳng trở về, ngàn muôn năm sau người vẫn nhớ". Việc đáng bỏ mà không bỏ không phải là bậc tượng phu. Nếu có người muốn gặp Tổ Đạt Ma, muốn thấy Tổ Đạt Ma thì đừng rơi vào tình chấp, chỉ thực hiện Vô niệm Vô vi là gặp Ngài ở mọi chỗ. Do đó, Tuyết Đậu đề nghị: Thôi đừng nhớ! Gió trong quét đất bao giờ hết". Đừng nhớ tức là dẹp hết mọi việc (vô vi) trở về với tánh thanh

tịnh vô sanh, đồng với đất trời không có chỗ cùng tột. Không phải một người có mà tất cả mọi người đều có Phật tánh thanh tịnh không cùng tột, nhưng Tuyết Đậu sợ mọi người chấp ngoài tâm có Phật, nên ông mới phương tiện hỏi: "Trong đây lại có Tổ Sư chăng là?" Ngài tự đáp: Có. Tuyết Đậu hết lòng tỉ mỉ chỉ rõ bản tâm vốn đầy đủ Phật và chúng sanh, biết được bản tâm, hiểu rõ bản tánh chính mình là Phật Tổ. Vì thế: "Có chăng hãy đến cùng già rửa chân". Bản lai diện mục xưa nay không có tên, không có tướng mạo, theo tâm biến khởi đều là tên giả. Gọi A cũng đúng, gọi B cũng xong, gọi Tổ Sư cũng được, tên giả nào có tướng mạo quan hệ gì?

Hoặc kêu Tuyết Đậu hay Tổ Sư cũng thế thôi. Rốt ráo có gì được đâu? Chỉ cho ông biết, chứ không cho ông hiểu".

Viên Ngộ

TIẾN HAY THOÁI

Thiện Đức

Nhân loại, xét cho kỹ, có những bước tiến mà cũng có những bước thoái. Tiến là về mặt vật chất, còn thoái là về phần tinh thần, đạo đức.

Xin bàn về lý công bình.

Trước khi đạt đến thời kỳ công bình, nhân loại đã sống trong cảnh mạnh hiếp yếu, giàu hiếp khó, sang hiếp hèn. Lẽ phải bao giờ cũng ở phía Sức mạnh: Sức mạnh của bắp thịt, của tiền tài, của uy quyền. Kẻ kém sức phải cúi đầu gánh chịu mọi sự bất công. Ấy là thời kỳ mà con người còn sống theo thú tánh, mỗi cá nhân cố tranh giành phần lợi về cho mình bằng mọi phương tiện và sức mạnh của riêng mình cho phép, chỉ thấy hạnh phúc của riêng mình mà chẳng thấy hạnh phúc của một ai khác.

Tiến lên một bước là giai đoạn "Nó móc mắt tôi thì tôi móc mắt lại, nó cắn tôi thì tôi cắn lại". Hoặc với luật "Sát nhân giả tử". Hết giết người thì phải đền mạng... Đây là thời kỳ công bình nếu không hẳn trên thực tế, thì ít ra cũng trên lý thuyết. Thật vậy, muốn móc mắt kẻ đã móc mắt mình hay muốn bắt kẻ giết mình phải đền mạng, điều cần thiết là mình phải mạnh bằng địch thủ hay có uy quyền nhiều hơn kẻ sát nhân, bằng không thì lẽ công bằng trên cũng chỉ là một lẽ suông. Tuy nhiên, dù là lẽ suông đi nữa, nhân loại biết đến lẽ ấy và tuyên bố thành luật, điều ấy chứng tỏ là nhân loại đã tiến từ chỗ bất công đến chỗ công bình.

Nhưng bước tiến chót đến tột đỉnh, vượt lên trên lẽ công bằng là bước tiến do Đức Phật Thích Ca thực